

LIETUVOS RESPUBLIKOS SPECIALIŲJŲ TYRIMŲ TARNYBA

Biudžetinė įstaiga, A. Jakšto g. 6, LT-01105 Vilnius,
tel. 8 706 63 335, el. p. dokumentai@stt.lt

Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188659948

Neringos savivaldybei
El. p. meras@neringa.lt
administracija@neringa.lt

ANTI KORUPCINIO VERTINIMO IŠVADA DĖL VIETINĖS RINKLIAVOS UŽ ĮVAŽIAVIMĄ Į NERINGOS SAVIVALDYBĖS ADMINISTRUOJAMĄ TERITORIJĄ ADMINISTRAVIMĄ, LENGVATŲ SUTEIKIMĄ IR PANAIKINIMĄ REGLAMENTUOJANČIŲ TEISĖS AKTŲ

2021 m. balandžio 30 d. Nr. 4-01-3325

Vadovaudamiesi Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo 8 straipsnio nuostatomis, atsižvelgdami į temos aktualumą, į Vietinės rinkliavos už leidimą įvažiuoti į Neringos savivaldybės administruojamą teritoriją rinkimo, lengvatų suteikimo teisėtumo vertinimo audito ataskaitos duomenis¹, kitą turimą informaciją, savo iniciatyva atlikome vietinės rinkliavos už įvažiavimą į Neringos savivaldybės administruojamą teritoriją administravimą, lengvatų suteikimą ir panaikinimą reglamentuojančių teisės aktų antikorupcinį vertinimą:

1) Vietinės rinkliavos už leidimą įvažiuoti mechaninėmis transporto priemonėmis į valstybės saugomą Neringos savivaldybės administruojamą teritoriją nuostatų, patvirtintų Neringos savivaldybės tarybos 2016 m. balandžio 21 d. sprendimu Nr. T1-92 (2021-02-04 redakcija) (toliau – Vietinės rinkliavos nuostatai);

2) Vietinės rinkliavos už leidimą įvažiuoti mechaninėmis transporto priemonėmis į valstybės saugomą Neringos savivaldybės administruojamą teritoriją lengvatų tvarkos, patvirtintos Neringos savivaldybės tarybos 2016 m. balandžio 21 d. sprendimu Nr. T1-92 (toliau – Lengvatų tvarka);

¹ Prieiga internete: <https://www.neringa.lt/index.php?4061827230>

3) Transporto priemonių informacijos suvedimo į sistemą, suteikiant teisę įvažiuoti mechaninėmis transporto priemonėmis į valstybės saugomą Neringos savivaldybės administruojamą teritoriją, tvarkos aprašo, patvirtinto Neringos savivaldybės administracijos direktoriaus 2018-07-17 įsakymu Nr. V13-407 (toliau – Transporto registravimo aprašas);

4) Teisės nemokėti vietinės rinkliavos už įvažiavimą lengvaisiais automobiliais į valstybės saugomą Neringos savivaldybės administruojamą teritoriją Lietuvos asmens sveikatos priežiūros darbuotojams suteikimo tvarkos aprašo, patvirtinto Neringos savivaldybės administracijos direktoriaus 2020 m. gegužės 25 d. įsakymu Nr. V13-247.

Vietinė rinkliava – Neringos savivaldybės tarybos sprendimu nustatyta privaloma įmoka už leidimą įvažiuoti mechaninėmis transporto priemonėmis į valstybės saugomą Neringos savivaldybės administruojamą teritoriją ir galiojanti valstybės saugomoje Neringos savivaldybės administruojamoje teritorijoje (toliau vadinama – Neringa). Vietinės rinkliavos nuostatuose numatyti vietinės rinkliavos dydžiai, vietinės rinkliavos mokėjimo būdai, vietinės rinkliavos kontrolės aspektai, vietinės rinkliavos gražinimo atvejai, Lengvatų tvarkoje – sąlygos, kurias atitinkantys asmenys atleidžiami nuo rinkliavos mokėjimo arba kuriems taikoma rinkliavos lengvata. Vietinės rinkliavos už leidimą įvažiuoti į Neringą pajamos kasmet sudaro apie 23 proc. visų Neringos savivaldybės biudžeto pajamų².

Išanalizavus minėtus teisės aktus nustatyta, kad galiojanti vietinės rinkliavos už įvažiavimą į Neringą administravimo tvarka suteikia galimybę nustatytomis lengvatomis pasinaudoti asmenims, kurioms jos nepriklauso.

Siekdami teisinio reguliavimo išsamumo, nuoseklumo bei atsparumo korupcijai, pagal kompetenciją teikiame žemiau esančias pastabas ir pasiūlymus.

1. Kritinės antikorupcinės pastabos:

1.1. Lengvatų tvarkos 6 punkte įtvirtinta, kad Administracijos direktorius (direktoriaus pavaduotojas) *atskirais atvejais* gali suteikti teisę asmenims *vieną kartą arba tam tikrą laikotarpį nemokėti vietinės rinkliavos*. Sprendimas priimamas *įvertinus pateikto prašymo pagrįstumą*³.

² 2021 m. sausio 22 d. Neringos savivaldybės Kontrolės ir audito tarnybos Vietinės rinkliavos už leidimą įvažiuoti mechaninėmis transporto priemonėmis į valstybės saugomą Neringos savivaldybės administruojamą teritoriją rinkimo, lengvatų suteikimo vertinimo audito ataskaita Nr. (4.2)-K11-1

³ 6. Ši lengvata suteikiama asmenims, pateikusiems raštišką motyvuotą prašymą, ir susijusiems su:

6.1. tarptautinių ar nacionalinių projektų realizavimu Neringos savivaldybės teritorijoje;

6.2. sutarčių, kurios sudarytos ne verslo pagrindais, vykdymu;

6.3. bendradarbiavimu su kitais miestais, kultūros, mokslo, meno, švietimo, sporto ar kitais klausimais.

8. Teisė nemokėti Vietinės rinkliavos gali būti suteikta asmenims, vykstantiems mechaninėmis transporto priemonėmis į Neringą, ypatingais, iš anksto nenumatytais atvejais, arba pagal atskirą motyvuotą asmenų prašymą tokiais atvejais:

8.1. gaivalinės nelaimės;

8.2. gamybinės avarijos;

8.3. nelaimingi atsitikimai;

8.4. gaisrų ir kitų įvykių padarinių likvidavimas;

8.5. laidotuvės (pagal prašymą);

Nei Lengvatų tvarkoje, nei Transporto registravimo aprašo V skyriuje nedetalizuojami minėto sprendimo priėmimo kriterijai, aplinkybės, turinčios įtakos prašymo pagrįstumo ar nepagrįstumo vertinimui (išskyrus gaivalines nelaimes, gamybines avarijas, gaisrus (Lengvatų tvarkos 8.1, 8.2, 8.4 papunkčiai), kitų reikšmingų aspektų ir sąlygų, dėl ko Administracijos direktoriui (direktoriaus pavaduotojui) suteikiama pernelyg plati diskrecija spręsti dėl asmens atleidimo ar neatleidimo nuo vietinės rinkliavos mokėjimo bei laikotarpio, kuriam ši lengvata būtų suteikiama, trukmės.

1.1.1. Be to, Lengvatų tvarkos 9 punktą numato, kad vietinės rinkliavos *lengvatos* <...> *suteikimo klausimą* Administracijos direktorius (direktoriaus pavaduotojas) gali *spręsti nedelsiant*. Asmenų transporto priemonių informacija suvedama į numerių atpažinimo sistemą.

Analizuotų teisės aktų nuostatos neatskleidžia tokio sprendimo priėmimo tvarkos bei jo įforminimo aspektų, kas suponuoja, kad jis gali būti priimamas ir žodžiu nurodant atsakingam Neringos savivaldybės Dokumentų valdymo ir ūkio skyriaus specialistui suvesti tam tikro asmens duomenis į numerių atpažinimo sistemą arba *išduoti leidimą (nuotolinio nuskaitymo kortelę)* (Transporto registravimo aprašo 23 punktą).

1.1.2. Atkreiptinas dėmesys ir į tai, kad analizuoti teisės aktai išsamiau nedetalizuoja leidimų (nuotolinio nuskaitymo kortelių) išdavimo ir administravimo tvarkos – kokiais atvejais, kokiems subjektams gali būti išduodama tokia kortelė, kiek iš viso yra tokių kortelių, kaip vykdoma jų apskaita ir naudojimo teisėtumo kontrolė, kurį laiką jos galioja ir pan.⁴

Tokia situacija yra ydinga antikorpuciniu požiūriu, nes suteikia galimybę sprendimą priimančiams subjektams tam tikrus asmenis nepagrįstai atleisti nuo vietinės rinkliavos mokėjimo. Todėl siūlome tikslinti aukščiau minėtas Lengvatų tvarkos ir Transporto registravimo aprašo nuostatas, eliminuojant teisinio reguliavimo spragas.

2. Kitos antikorpucinės pastabos ir pasiūlymai:

2.1. Lengvatų tvarkos 1 punkte nustatyta grupė fizinių ir juridinių asmenų, kurie atleidžiami nuo rinkliavos mokėjimo. Atkreiptinas dėmesys, kad:

2.1.1. Transporto registravimo aprašo 3.5 papunktyje nustatyta, kad tik dalies – 7 iš 18 – iš minėtame Lengvatų tvarkos 1 punkte įtvirtintų fizinių ir juridinių asmenų duomenys registruojami specialiuose informacijos suvedimo registro žurnaluose⁵, tačiau teisės akte nėra išsamiai detalizuota,

8.6. vestuvės (pagal prašymą tik Neringoje gyvenamąją vietą deklaravusių asmenų ir įtrauktų į gyvenamosios vietos neturinčių asmenų Neringos savivaldybėje apskaitą ir jų tiesiosios giminystės linijos artimųjų giminaičių, registruojančių santuoką Neringoje, svečiams);

8.7. oficialios delegacijos, renginiai (pagal prašymą);

8.8. Neringos gyventojų susidariusiai problemai spręsti (pagal prašymą).

⁴ Į nepagrįstą kortelių naudojimą dėmesys yra atkreiptas ir Vietinės rinkliavos už leidimą įvažiuoti į Neringos savivaldybės administruojamą teritoriją rinkimo, lengvatų suteikimo teisėtumo vertinimo audito ataskaitoje.

⁵ 3.5. Pildo Informacijos suvedimo registro žurnalus, pagal žemiau nurodytas rinkliavos lengvatas:

kaip registruojami, administruojami bei atnaujinami (ir kaip dažnai) kitų asmenų, atleistų nuo vietinės rinkliavos mokėjimo, duomenys.

2.1.2. Transporto registravimo aprašo 7 punkte nustatyta, kad informacija keičiama ar pildoma pasikeitus *asmens transporto priemonės duomenims*, tačiau nėra įtvirtinta, kad asmuo, atleistas nuo vietinės rinkliavos mokėjimo privalo informuoti – ir per kiek laiko – apie pasikeitusias kitas sąlygas, pavyzdžiui, kitur, negu numatyta Lengvatų tvarkos 1.1 papunktyje deklaruotą gyvenamąją vietą, pasikeitusias šeimines aplinkybes (Lengvatų tvarkos 2.1.1–2.1.2 papunkčiai), dėl kurių netenkama lengvatos nemokėti analizuojamos rinkliavos.

2.1.3. Lengvatų tvarkos 3 punkte nustatyta, kad teisė nemokėti vietinės rinkliavos pagal iš anksto Neringos savivaldybės administracijai pateiktus prašymus bei autobusų ar krovininių automobilių sąrašus suteikiama asmenims, mechaninėmis transporto priemonėmis vežantiems: *krovinius Neringos savivaldybės įmonėms ir įstaigoms (3.1 papunktis); kūrą, statybines medžiagas ir įrengimus Neringos savivaldybės teritorijoje registruotą buveinę turintiems juridiniams asmenims (3.2 papunktis).*

Pažymėtina, kad nei Lengvatų tvarkoje, nei kituose analizuotuose teisės aktuose minėtiems subjektams nėra numatyta pareiga pateikti sutartis dėl minėtų paslaugų teikimo ar kitus dokumentus, nedetalizuota, kaip registruojami ir administruojami duomenys apie tokius subjektus. Palyginti, remiantis Lengvatų tvarkos 4 punkto nuostatomis, 80 proc. rinkliavos lengvata suteikiama asmenims, mechaninėmis transporto priemonėmis *vežantiems maisto ir ne maisto prekes bei teikiantiems paslaugas Neringos savivaldybės teritorijoje registruotą buveinę turintiems juridiniams asmenims* pagal sudarytas prekių tiekimo ar paslaugų teikimo sutartis ir Administracijai pateikusiems: prašymą, *ne mažiau dvi prekių tiekimo ar paslaugų teikimo sutarčių kopijas*, transporto priemonės (-ių) registracijos liudijimo kopiją (-as). Tokia situacija yra ydinga tiek antikorupciniu požiūriu, tiek vienodų sąlygų ūkio subjektams veikti Neringos teritorijoje užtikrinimo aspektu.

3.5.1. Neringoje gyvenamąją vietą deklaravusių ir įtrauktų į gyvenamosios vietos neturinčių asmenų apskaitą Neringos savivaldybėje Informacijos suvedimo registrą;

3.5.2. Neringos savivaldybės teritorijoje registruotą buveinę turinčių juridinių asmenų Informacijos suvedimo registrą;

3.5.3. Neringos miesto garbės piliečių, Neringos miesto vadovų, „Žvaigždžių tako“ Nidoje dalyvių Informacijos suvedimo registrą;

3.5.4. keleivinio transporto įmonių, kurios vykdo keleivių vežimą tolimojo ir vietinio susisiekimo maršrutais, Informacijos suvedimo registrą;

3.5.5. specialiųjų, avarinių ir operatyvių tarnybų, vykstančių į Neringą likviduoti avarijų ar pagal specialius iškvietimus, kurių transporto priemonės yra su specialiais šviesos ar garso signalais arba specialias ar avarines tarnybas žyminčiais užrašais, skiriamaisiais ženklais bei valstybinių institucijų, įstaigų Informacijos suvedimo registrą;

3.5.6. Neringoje gyvenamąją vietą deklaravusių arba įtrauktų į gyvenamosios vietos neturinčių asmenų apskaitą Neringos savivaldybėje, asmenų sutuoktiniams bei tiesiosios ir šoninės giminystės linijos artimiesiems giminaičiams Informacijos suvedimo registrą;

3.5.7. fizinių asmenų, nedeklaravusių gyvenamosios vietos Neringoje, tačiau dirbančių valstybės tarnyboje ar pagal darbo sutartis Neringos savivaldybės teritorijoje registruotą buveinę turinčiam juridiniam asmeniui, Informacijos suvedimo registrą

2.1.4. Teisė nemokėti rinkliavos už įvažiavimą į Neringą, be kita ko, suteikiama ir Neringoje gyvenamąją vietą deklaravusių arba įtrauktų į gyvenamosios vietos neturinčių asmenų Neringos savivaldybėje apskaitą *tiesiosios giminystės linijos artimiesiems giminaičiams (proseneliams, seneliams, tėvams, vaikams, vaikaičiams) ir šoninės giminystės linijos artimiesiems giminaičiams (broliams, seserims)* (Lengvatų tvarkos 2.1.1 papunktis). Minėtų asmenų duomenys įrašomi į registrą ir galioja vienerius metus.

Nekvestionuojant lengvatos suteikimo Neringoje negyvenantiems, nedirbantiems, nedeklaruotiems ar kitaip nesusijusiems asmenims tikslingumo ir racionalumo, pažymėtina, kad analizuojamuose teisės aktuose nenumatyta reikalavimo nei pateikti giminystės ryšį įrodančius dokumentus, nei nustatoma papildomų reikalavimų ar apribojimų (pavyzdžiui, apribojant lankymąsi Neringoje nemokant rinkliavos vienu kartu).

2.1.5. Lengvatų tvarkos 1.1 papunktyje numatyta, kad nuo vietinės rinkliavos atleidžiami Neringoje gyvenamąją vietą deklaravę <...> bei Klaipėdos miesto dalyje Smiltynėje gyvenamąją vietą deklaravę asmenys, tačiau nėra numatyta patikrinimo procedūra, pavyzdžiui, prieš kiek laiko prieš pateikiant prašymą pasinaudoti lengvata ir koku pagrindu buvo deklaruota gyvenamoji vieta nurodytose gyvenvietėse (nuosavybės teise ar kitu pagrindu valdomosiose patalpose, ar kitiems asmenims nuosavybės teise priklausančiose ar valdomose patalpose, kt.).

2.1.6. Lengvatų tvarkos 1.6 papunktyje įtvirtinta, kad nuo vietinės rinkliavos atleidžiami *asmenys, pateikę Neringos savivaldybės vadovo pažymėjimą*. Minėtos nuostatos loginė-lingvistinė konstrukcija suponuoja, kad ji taikytina keliems asmenims, nors Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 3 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad savivaldybės vadovas yra meras. Tokiu atveju nėra aišku, ar Lengvatų tvarkos 1.6 papunkčio nuostatos taikytinos tik pareigas einančiam merui, ar dar ir kitiems asmenims, kurių ratas teisės akte neapibrėžtas. Pastaruoju atveju nėra aišku, koks pažymėjimas turimas omenyje.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, minėtos teisės aktų nuostatų teisinės spragos yra ydingos antikorpuciniu požiūriu bei sudaro sąlygas priimti galimai nepagrįstus sprendimus dėl kai kurių asmenų atleidimo nuo vietinės rinkliavos mokėjimo. Siūlome svarstyti galimybę tikslinti aukščiau minėtas Lengvatų tvarkos ir Transporto registravimo aprašo nuostatas, eliminuojant teisinio reguliavimo trūkumus.

3. Kitų pastabų ir pasiūlymų neturime.

Atlikus antikorpucinį vertinimą darytina išvada, kad kai kurios vertintų teisės aktų nuostatos gali sudaryti sąlygas jas taikyti nevienareikšmiškai, tokiu būdu nepagrįstai kai kuriems subjektams suteikiant vietinės rinkliavos lengvatas, todėl tikslintinos pagal pateiktas pastabas.

Prašome per du mėnesius nuo antikorpucinio vertinimo išvados gavimo dienos informuoti STT, kaip atsižvelgta ar numatoma atsižvelgti į antikorpucinio vertinimo išvadoje pateiktas pastabas ir pasiūlymus (pateikti motyvuotą informaciją dėl kiekvienos pastabos ir pasiūlymo pagal lentelę⁶).

Direktoriaus pavaduotoja

Rūta Kaziliūnaitė

Julija Antanaitė, tel. (8 706) 62 755, el. p. julija.antanaite@stt.lt

⁶ Prieiga internete: <https://stt.lt/lt/doclib/ackw24e2fpyf3btnqcd3gwfx8zvaryav>